

merx

Vestnik

Celje - skladišče
D-Per

III 19/1971

1119710588,2

COBISS *

LETO VII. ŠT. 2 + CELJE, MAREC 1971

GLASILO KOLEKTIVA

Ob dnevu žena

8. marec je praznik vseh žena. Rodil se je že leta 1910, ko se je v Kopenhagenu zbrala druga Mednarodna konferenca socialističnih žena. Na pobudo Klare Zetkin je ta konferenca sklenila, da se 8. marec vsako leto praznuje kot dan mednarodne mobilizacije širokih ženskih množic, kot dan revolucionarne mobilizacije ženskega proletariata, ki naj gre svojo pot povsem ločeno od buržoaznega feminističnega gibanja. Tudi žene v Jugoslaviji so se že pred II. svetovno vojno zbirale v večjih ali manjših skupinah in kljub terorju praznovala svoj dan.

In vsako leto posebej se lahko sprašujemo; če so si ženske priborile pravico, zakaj potem še slavimo ženski praznik? Morda s tem celo posredno priznavamo, da teh pravic tudi tam, kjer so formalno zapisane, v resnici ni? In če smo nekaj časa mislili, da je, vsaj kar zadeva borbost v naši socialistični, samoupravni družbeni skupnosti le še spomin na zgodovinske dogodke, nas marsikaj opozarja na to, da temu ni tako. Kakor hitro so z racionalizacijo gospodarstva nastopile težave z zaposlovanjem, takoj je na vseh koncih vznikla dolgo zatajevana miselnost, da ženska pravzaprav sodi v kuhinjo in otroško sobo. Na delovnih mestih jo družba potrebuje le prehodno, njen osnovni poklic je gospodinjstvo in materinstvo. Taka pojmovanja niso ustaljena le v ostali manjšini, taka pojmovanja se skrivajo za na videz sočutnim tanzanjem o preobremenjenosti zaposlenih mater, ki pa ga ne spremljajo učinkovita dejanja za njeno razbremenitev. Pojmovanje, da sodi žena pravzaprav v družino, poraja samo površen pogled ekonomsko utemeljene trditve, da je družbeno varstvo otrok dražje, kot varovanje otrok doma, pa tudi povzdigovanje »toplega domačega gnezda«. K sre-

8. MAREC

iskrene
čestitke

či pa ni strahu, da bi vse to — prikrito ali odkrito — nazadnjaško mišljenje moglo izriniti žene iz gospodarskega in družbenega življenja. 40 % jih je med zaposlenimi pri nas in brez njih kratko in malo ne gre. Pač pa zavirajo taka mnenja hitrejšo osamosvajanje žene. Ni dežele z visokim življenjskim standardom, kjer bi bile ženske samo doma. In je tudi ne more biti, kajti kjer je zaposlen majhen del prebivalstva, velik del pa je neproduktiven in vzdrževan, se proizvod dela enega človeka deli na preveč ljudi, da bi

kdorkoli mogel dobiti pošten delež. Delo naših žena, zlasti kvalificirano delo, prinaša korist nam vsem. Zato ne smemo dovoliti, da bi se zaostala miselnost širila in potiskala našo ženo in mater nazaj v odvisnost vzdrževanih drugorazrednih občanov. Kdor ustvarja skoraj polovico narodnega dohodka, ima pravico sodločati o njegovi porabi.

O ženski sicer pogosto pišemo, toda predvsem o tisti, ki je izjemna umetnica ali javna delavka, ne pa o tisti, neznani in tisočkrat ponovljeni vsakdanji delavki in urad-

nici, materi in gospodinji, ki krpa proračun svoje družine.

V življenju se ljudje iščemo, moški in ženske. Čeprav se vselej ne najdemo, si iz tega sledijo generacije. Raste to, kar je najbolj ženskega: materinstvo. In materinstvo je močno in dobro kot zemlja.

V vsem sta si moški in ženska podobna in enakopravna, a vendar pri ženski pričakujemo, da bo delala še več, nekaj lepega.

S cvetom enega dne upamo v koledar čelega leta.

Miroslav Herman

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na izredni seji 27. januarja 1971 razpravljalo o aktualnih vprašanjih v zvezi z devalvacijo. Predsedstvo je ugotovilo, da je devalvacija glede na čas in obseg izvršeno dejstvo in se je zato opredeljevalo do nekaterih problemov in nalog, ki nas čakajo v prihodnjem obdobju.

I.

Iz gradiva ZIS, ki nam je na razpolado, sklepamo, da so vse priprave k temu izjemno pomembnemu ukrepu bolj osredotočene na to, da bi vzpostavili že dalj časa porušeno ravnovesje in realnejši odnos jugoslovanskega gospodarstva navzven, da pa je očitno premalo kazalcev predvidevanj in ocen o tem, kakšne posledice bo imela devalvacija na notranje razmere, zlasti na socialne odnose in standard. Zato čutimo potrebo, da se ekonomske in politične sile v Jugoslaviji, zlasti pa v republikah, bolj organizirajo, da bi z ustreznimi politikami lahko uspešno in racionalno razreševale zaostritve, ki bodo nastale, če nočemo že od vsega začetka devalvirati devalvacije in se odreči pozitivnim učinkom, ki jih hočemo z njo doseči.

Največ socialnih in političnih pretresov, ki bodo neizogibni, pričakujemo v industrijskih središčih še zlasti, če je njihova industrija tehnološko vezana na uvoz reprodukcijskega materiala.

Podobno velja za tiste delovne organizacije, ki zaostajajo za povprečno produktivnostjo dela, če upoštevamo, da svoje nižje produktivnosti ne bi smele kompenzirati s povečanjem cen.

Vse pozitivne učinke devalvacije lahko kaj hitro razvrednotimo, če ne bomo pospešili uresničevanja tudi drugih ukrepov stabilizacije. Sem spada potreba, da čimprej izoblikujemo in uveljavimo nov ekonomski in politični sistem, ki mora opredeliti več pristojnosti, pravic, dolžnosti in odgovornosti združenemu delu. To pa vključuje tudi drugačno vlogo in mesto republik in občin v samoupravljanju združenega dela in pri načrtovanju ekonomske politike.

Nekatera stališča in naloge sindikatov ob devalvaciji dinarja

Večja disperzija pristojnosti in odgovornosti za družbeni in gospodarski razvoj, suverenost samoupravljalcev in nacionalnih skupnosti — to je lahko tista pot, ki bo zagotovila večje učinke in najracionalnejše rešitve.

Po kanalih federacije — s koncentriranimi pristojnostmi v njenih organih — smo že poskušali izvesti reformo. Znano je, da nismo povsem uspeli. Zato je tokrat uspeh gospodarske stabilizacije in reforme sploh življenjsko vezan in odvisen od tega, kako hitro in koliko dosledno bomo izvajali družbeno reformo v smeri oblikovanja polne veljave subjektov, občin in republik, ki naj žanjejo uspeh svojega dela, nosijo pa naj tudi tveganja neuspešnega poslovanja.

II.

Nekaj dni po devalvaciji je predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije lahko spoznalo in ocenilo zlasti te posledice in njene vplive na socialnem področju:

1.

Devalvacija pomeni prenos bremen nekega temeljnega neravnovesja v gospodarskem življenju (deficit plačilne bilance, visoka stopnja inflacije, nepokriti notranji dolgovi) na vse vrste potrošnje: investicijsko, osebno in splošno. Vprašanje gospodarske in družbene politike ter njenih instrumentov pa je, kako to breme razporediti in kakšne rezerve imam, da ne bi že čez kratek čas imeli ponovnega neravnovesja, seveda na višji ravni.

Porast cen, ki sledi postopoma vsaki devalvaciji, se namreč kaže na vseh oblikah potrošnje. Pozitivni učinek devalvacije je odvisen zlasti od večje družbene produktivnosti dela, ki jo moramo spodbujati na vseh ravneh.

2.

Posledice razvrednotenja dinarja bodo vsekakor vidne tudi na osebni potrošnji in standardu prebivalstva. Porasle bodo cene uvoznega blaga, predvsem repromaterial, ki ga v veliki meri uvažamo; pa tudi nekaterim uvoznim živilskim pridelkom. V kasnejšem obdobju se bo to primarno povečanje cen nujno kazalo na vseh stopnjah nadaljnje predelave, posredno pa tudi na cenah najrazličnejših storitev.

Predsedstvo meni, da imajo družbeni organi na vseh ravneh, ki bodo odločali o ekonomski politiki (zlasti o politiki cen) v bližnjem obdobju, izredno odgovornost. Gre za odločitve, s kakšnim tempom, obsegom in na podlagi kakšnih analiz se bodo odločali za usklajevanje cen. Še zlasti pričakujemo polno odgovornost pri spremembah cen proizvodov in storitev, ki z verižno reakcijo povzročajo splošno naraščanje cen in na cene tistih proizvodov, katerih občutno in naglo povečanje bi neposredno ogrozilo življenjski standard do take mere, da bi se zaosttrili socialni konflikti. Preračunana in jasno začrtana politika na tem področju cen nas lahko obvaruje sicer možnih socialnih in političnih zaostritev, ki bi jim kasneje morali popuščati na škodo stabilizacije.

Menimo, da mora biti odnos do premikov cen zadržan in diferenciran čim dlje je mogoče. Če bodo s tem v zvezi na področju cen potrebni trenutni in kratkotrajni administrativni ukrepi, jih bomo podprli. Izhajajoč iz tega, ocenjujemo že najavljene podražitve neposredno po devalvaciji za elektriko, gorivo in prometne storitve kot neprimerne.

3.

Lahko pričakujemo, da bodo nekatere delovne organizacije poskušale izboljšati svoj položaj zlasti s

takojšnjim povišanjem cen svojih proizvodov in storitev — pod »firmo« tako imenovanega usklajevanja. Prav zato je zadrževanje porasta cen lahko učinkovita »prisila«, da delovne organizacije osredotočijo svoja prizadevanja na druga, trajnejša področja, ki jim lahko zagotovijo večji dohodek. To se pravi, da morajo pogledati, kaj je z njihovo produktivnostjo, organizacijo dela, izkoriščanjem kapacitet, skratka, kaj lahko storijo za racionalnejše gospodarjenje. Zavedamo se, da je to mnogo težje, je pa prav takšna usmeritev zanesljiva pot k stabilizaciji. Samo računsko usklajevanje cen nam v kratkem času lahko razvrednoti vse pozitivne učinke devalvacije.

4. V sintetičnem gradivu ZIS se omenja potreba, da se mora zlasti v prvem obdobju po devalvaciji zadrževati porast cen nekaterih osnovnih in za življenjski standard pomembnih proizvodov (kmetijskih, živilskih). Pri tem lahko samo ponovimo že znano stališče sindikatov Slovenije, da je treba zaradi zaščite minimalne življenjske ravni preprečevati prehitro naraščanje cen osnovnih proizvodov za zadovoljevanje življenjskih potreb, proizvajalcem teh proizvodov pa razliko v ceni nadomestiti.

5. O vprašanju sredstev za to nadomestilo doslej ni bilo govora, tudi o gradivu ZIS ne. Sodimo, da emisija ne pride v poštev, če hočemo, razvrednotiti pozitivnih učinkov devalvacije. Zato je treba ta sredstva najti med obstoječimi ali pa z najemanjem tujih kreditov oziroma s prolognacio obveznosti, ki iz nje izhajajo. Znano je, da smo se ob devalvaciji leta 1965 v znatni meri oklenili te možnosti.

Nadaljnja možnost je preporazdelitev obstoječih notranjih sredstev. To lahko dosežemo z raznimi ukrepi ekonomske politike, kot npr. z zmanjševanjem stroškov za družbeno režijo (splošno potrošnjo, predvsem upravo, ob konceptu vseljudske obrambe tudi za vojsko itd.), izkoriščanjem preračunskih presežkov, z večjim obdavčenjem luksuznega blaga, s carinsko politiko, z ukrepi kreditno-monetarne politike itd. Te možnosti bodo pristojni organi morali nemudoma preučiti in ustrezno ukrepati.

V interesu življenjske ravni delavcev z nizkimi osebnimi dohodki so potrebni ukrepi, ki bi delovali diferencirano. To velja tudi za upokojenke, študente, socialne podpirance itd., ki bi bili ob nedeferenciranem delovanju posledic devalvacije socialno ogroženi.

Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je zadolžilo komisijo za življenjske in delovne pogoje in komisijo za ekonom-

ske odnose in ekonomsko politiko, da pripravita podrobnejšo analizo ekonomskih učinkov devalvacije in sprememb ter program ekonomsko-socialnih ukrepov, za katere se bodo zavzemali sindikalni organi in organizacije.

6. Delno je porast življenjskih stroškov mogoče kompenzirati z vzporednim naraščanjem osebnih dohodkov. Menimo, da je načelno mogoče zagovarjati zahtevo, da nominalni osebni dohodki rastejo vzporedno z naraščanjem življenjskih stroškov, vendar tako, da je naraščanje realnih osebnih dohodkov, vsaj v prvem stabilizacijskem obdobju, manjše od naraščanja produktivnosti dela. Seveda velja to za gospodarstvo kot celoto.

V primeru neobvladovane in neorganizirane rasti cen pa bodo sindikati nujno v položaju, da se bodo zavzemali za temu ustrezen porast osebnih dohodkov.

Za preprečevanje ekscesov, ki izvirajo iz monopolnega položaja nekaterih panog in delovnih organizacij in drugih posebnih možnosti gospodarjenja, so družbeni in samoupravni dogovori zelo pomembni, saj se sicer ne bomo mogli izogniti ne le začasnega, marveč tudi trajnejšega zakonskega urejevanja tega tako pomembnega vprašanja.

7. Pri zaščiti delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki je treba vztrajati na zagotavljanju minimuma, čigar višino je treba realneje oceniti. Kot je znano, smo se na junijski konferenci zavzeli, naj najnižji osebni dohodki ne bodo manjši od 800 dinarjev. Ta spodnja meja že danes postaja prenizka zlasti še zato, ker jo instrumenti socialne politike ne podpirajo v zadostni meri (npr. otroški dodatki oziroma sploh otroško varstvo, še vedno nedeferencirano subvencioniranje stanarin).

Cepprav nosi taka politika osebnih dohodkov nevarnost težnje zmanjševati upravičene razpone, je v taki situaciji kot časna in prehodna najbrž nujna. Seveda pa je treba v tem najti pravo mero, saj sicer lahko prav takšna politika prispeva k nadaljnjemu odhajanju kvalificiranih strokovnih delavcev v tujino.

8. Predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije je na podlagi opozoril iz osnovnih organizacij izvršnemu svetu skupščine SR Slovenije predložilo osnutek zakona o začasnem dovoljevanju za izjemno povečanje osebnih dohodkov, da na podlagi 3. člena zveznega zakona o začasnih ukrepih pri omejevanju rasti osebnih dohodkov predlaga skupščini SR Slovenije, naj po hitrem postopku sprejme republiški zakon; da naj bi v ekonomsko u-

pravičenih primerih pooblastil izvršni svet, da bi lahko dovolil tudi višjo rast kot 11 %. To pooblastilo, ki naj bi bilo uporabljeno v resnično izjemnih primerih, je po našem predlogu vezano na vsakokratno soglasje vseh treh partnerjev, ki so določeni kot podpisniki družbenega dogovora o usmerjanju delitve dohodka, torej na soglasje sindikata in gospodarske zbornice. Tak predlog smo poslali izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije in pričakujemo, da bo v najkrajšem času sprožil postopek za sprejem.

9. Opozarjamo, da bo imela devalvacija tudi pozitivne učinke, ki bodo nastali zaradi ugodnejšega položaja izvoznikov; to bo deloma tudi kompenziralo našete negativne učinke. Ob tem pa kaže opozoriti, da lahko tudi pospešen izvoz nekaterih na domačem trgu deficitnih artiklov poveča blagovno nepokrita povpraševanja, kot bi se to lahko zgodilo npr. pri izvozu mesa, če bi njegova proizvodnja prepočasno naraščala.

Nekatere delovne organizacije — zlasti izvozniki — bodo zaradi realnejšega tečaja dinarja, prišle v ugodnejši položaj. Ta položaj, izražen v povečanem dohodku, je treba izkoristiti za proizvodnjo ekspanzije. Prav ti naj s podporo naše ekonomske politike postanejo pomembni nosilci preusmerjanja blagovne proizvodnje in spreminjanja tehnologije tudi pri tistih, ki se bodo znašli v težavah. Od njih pričakujemo nova delovna mesta, ki naj omilijo položaj v tistih delovnih organizacijah, ki bodo postopno prisiljena preusmeriti in opuščati dosedanje nerentabilno proizvodnjo.

Predlagamo, da zaradi različnih ocen o posledicah in učinkih obveznih depozitov za uvoz blaga ustrezne službe republiške uprave pripravijo analizo tega ukrepa. Takšna analiza nam bi omogočila tudi diferencirane administrativne ukrepe v primerih, ko so delovne organizacije depozite ob pričakovani devalvaciji špekulativno uporabile na škodo drugih.

10. Ob devalvaciji leta 1965 smo opravili revalorizacijo hranilnih vlog tako, da smo jo pokrivali v glavnem iz emisije; to je vplivalo inflacijsko na gospodarski razvoj. Tega ne smemo ponoviti in je sredstva za to treba poiskati drugod. Mneja smo, da je revalorizacija hranilnih vlog nujna, če hočemo zavreti varčevanje. Še zlasti je to pomembno za stanovanjsko varčevanje.

Predsedstvo se zavzema, da ob devalvaciji dinarja in revalorizaciji hranilnih vlog revaloriziramo tudi vse vrste najetih kreditov občanov. Ne prepričujejo nas razlogi, po katerih tega iz pravnih zadržkov ne bi bilo mogoče sprejeti.

11.

Posebna oblika omiljevanja težav na področju življenjskega standarda je skupna potrošnja. Tu je treba povečati diferencirano benificiranje na raznih področjih, zlasti pri pokojnikih, socialnih podporah, zdravstvu itd. Glede na to je potrebno, da tudi drugi dejavniki pripravijo programe.

Pred nami je zahtevna politična in ekonomska naloga, da v stabiliza-

ciji uspemo. Devalvacijo razumemo kot enega od poglavitnih ukrepov na tej poti. Ker je politično razpoloženje danes manj ugodno, kot je bilo leta 1965, terja do toliko bolj premišljeno angažiranje vseh dejavnikov, tudi sindikata.

Zato predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije predlaga, da skupščina SR Slovenije, gospodarska zbornica SR Slovenije in družbeno-politične organiza-

cije uskladijo svoj odnos in akcije zlasti na področju politike cen, osebnih dohodkov in drugih ekonomsko-socialnih ukrepov.

Opomba uredništva:

Prispevek objavljamo na priporočilo republiškega sveta sindikatov Slovenije, da bi bralce seznanili s stališči in ukrepi, ki bodo podvzeti v duhu stabilizacije gospodarstva.

Motnje krvnega obtoka v spodnjih okončinah - bolezen modernega časa

Po najnovejših statističnih podatkih boleha v Jugoslaviji najmanj 2 milijona prebivalstva zaradi sprememb na ožilju spodnjih okončin, kar povzroča motnje krvnega obtoka. V naših specialističnih ustanovah in inštitutih za medicino dela so ugotovili, da od tega števila odpade okrog 70 odstotkov na delavke oziroma delavce zaposlene v industriji, posebej če njihovo delovno mesto zahteva stoječe delo. S svojo boleznijo je vsak pacient nehotel postal član velike družine bolnikov, ki trpijo za motnjami obtoka v spodnjih okončinah. Strokovnjaki se zavedajo, da se ta družina nenehno povečuje. Marsikaj o vzrokih te bolezni nam je že znanega, priznati pa moramo, da je pri njej tudi precej nepojasnjenega.

Predvsem si nismo še na jasnem, kako preprečiti nadaljnje naraščanje števila bolnikov s to boleznijo, kako obvarovati že naše otroke, da ne bodo trpeli zaradi istih težav.

Raziskave na tem področju se nadaljujejo. Naše farmacevtske tovarne zelo intenzivno delajo na tem problemu, seveda v najtesnejšem sodelovanju z znanimi jugoslovanskimi in tujimi strokovnjaki s tega področja medicine. Preučujejo najrazličnejše vplive na bolezen, ki jo označujemo kot cirkulacijsko pretočne motnje v spodnjih okončinah, načine in možnosti preprečevanja in posebej zdravljenja te bolezni. Da bi se karkoli doseglo na tem področju, je nujno potrebno poleg prizadevanja strokovnjakov v naših zdravstvenih ustanovah in farmacevtskih tovarnah tudi disciplinirano sodelovanje bolnikov. Samo na ta način se bo lahko ustavilo ali vsaj zmanjšalo nenhno naraščanje takih bolnikov. To vsekakor ni samo medicinski, ampak tudi hud socialno-ekonomski problem moderne dobe, problem, ki zahteva sistematično teamsko delo, entuziazem strokovnjakov in prizadevnost bolnikov.

Raziskave in statistična obdelava motenj obtoka spodnjih okončin so pokazale, da se v Jugoslaviji odstotek bolnikov, ki boleha za prevaskularnim in varikoznim sindromom

giblje med 10 in 20 % in sicer med 30 in 70 letom starosti. V nekaterih tovarnah v Sloveniji so v zadnjem času strokovnjaki našli tudi do 50 % članov kolektiva, ki so prizadeti zaradi motenj obtoka v spodnjih okončinah in potrebujejo zdravljenje.

To je vsekakor zelo zaskrbljujoče poročilo. Ta bolezen, ki jo nekateri imenujejo minus varianta pokončne drže človeka je torej resnična in potencialna nevarnost za vse ljudi.

Statistika je pokazala, da so motnje obtoka v spodnjih okončinah bolj pogoste pri osebah, ki dalj časa stojijo in sicer zaradi delovanja sile teže, da je invalidnost zaradi te bolezni večja, kot se sicer misli in da se zaradi te bolezni izgubi najmanj toliko delovnih ur kot pri gripi.

Člani delovnih kolektivov v tovarnah, posebej tam, kjer proizvodnja še ni na zadostni tehnični ravni, morajo zaradi narave svojega poklica pretežno del delovnega časa stati.

To velja tudi za delavce v kmetijstvu, gradbeništvu, komunalnih podjetjih itd. Če še navedemo, da so ogrožene osebe, o katerim smo pravkar govorili, nepoučene o vajah, ki jih je potrebno izvajati v odmorih na delovnem mestu, da bi se preprečile motnje obtoka v spodnjih okončinah potem je jasno, da je ta problem v naši državi še vedno na mrtvi točki in da ga je potrebno čimprej aktualizirati. Zato mora zdravstvena služba, posebej služba medicine dela, bolj spremljati pojave motenj obtoka na spodnjih okončinah, ker bi pravočasni ukrepi in zdravljenje gotovo pozitivno vplivali na izboljšanje stanja pri nas.

V takih pogojih in pri takih poraznih rezultatih bi zdravstvena služba točno morala določiti organizacijo dela na tem problemu, kot tudi strokovni profil zdravnikov, ki bi teamsko obdelovali bolnike s prevaskularnim in varikoznim sindromom (zdravnik splošne medicine, dermatovenerolog, kirurg za ožilje itd.).

Ko se je davni prednik današnjega modernega človeka postavil na zadnje noge in začel uporabljati

sprednje kot bodoče roke, nikakor ni mogel predvidevati, kakšne posledice bodo in koliko jih bo. Ena od nezaželenih je poslabšanje krvnega obtoka v spodnjih okončinah, ki se pogosto zaključuje kot bolezen z imenom krčne žile, krtice ali strokovno varice. Ta bolezen sodobnega človeka sodi med najbolj razširjene nasploh. Po podatkih različnih avtorjev zbolijo za njo več kot polovico vsega prebivalstva, čeprav so podatki dokaj različni, glede na starost opazovanih skupin, njih poklice, življenjske navade in druge okoliščine.

Za razumevanje nastanka motenj v obtoku in razvoju krčnih žil, si moramo najprej priklicati v spomin znanje o normalnem krvnem pretoku. Vemo, da kri proti periferiji poganja srce s svojo močjo. Potem ko le ta prepoji tudi najbolj oddaljene dele telesa, odda snovi, ki jih kot potrebne nosi s seboj in sprejme od celic vse tisto, kar jim je odveč, no ali škodljivo, začne pot nazaj proti srcu. Od najtanjših žilic, lasnic, ali kapilar proti debelim in debelejším se t.i.m. venska kri zbira in usmerja proti srcu. To omogočajo posebne zaklopke, nameščene v notranjost ven. Sila, ki poganja kri, pa prihaja z več strani; pritisk nove krvi, ki prihaja, gibanje mišic ob venah (posebno pri delu), utrip žil odvodnic, ki se prenaša na v bližini potekajoče vene, vsrk s strani srca in še drugi.

Iz povedanega je razumljivo dvoje; da bo odtok toliko težji in počasnejši kolikor se kri zbira in odteka iz srca bolj oddaljenih delov telesa, kot je to prav slučaj s spodnjimi okončinami. In drugič, da bo kri zastajala in bo odtok oviran, če katerikoli od sistemov, ki sodelujejo v odtoku, odpove.

Če pa pride do zastajanja krvi v spodnjih okončinah, če je torej odtok oviran in počasen, sledijo najrazličnejše spremembe predvsem na teh mestih, a pozneje lahko tudi drugod. Ravno to vidimo pri krčnih žilah posebno če so močnejše razvite.

V največjem številu primerov je nastanek krčnih žil povezan z naslednjimi činitelji:

1. Določena nagnjenost k razvoju krčnih žil je že prirojena. V nekaterih družinah se pojavljajo krtice pogostejše kot v drugih. V enem primeru gre za razvojne napake v ožilju, njih zgradbi, razvejenosti v drugem pa za splošno slabost tistega gradiva v žilnih stenah, ki je odločilno za elastičnost in odpornost. V tretjem gre za povezavo teh dveh med seboj ali teh še z drugimi

2. Pridobljene motnje v obtoku, ki jih ni malo skozi vse življenje: med temi so posebno pomembne vse tiste, ki na določen način ovirajo odtok, zaradi pritiska na žile kot je to v nosečnosti, pri razvoju neke bule v mali medenici ali v trebuhu, zaradi močnega podvezovanja okončine, zarastline v okolici itd. Posebno so pomembne okvare ožilja samega, na primer poškodbe, vnetja, različne spremembe pod vplivom hormonov, prehrane itd. Večina teh namreč okvari zaklopke, ki potem ne zadržujejo krvi, ampak ta prosto pada navzdol. Prezreti ne smemo niti tistih motenj in okvar, ki nasploh ovirajo ali otežkočajo obtok, kot so močnejše ploska stopala, posledice poškodb na primer zlomov goleni, večjih brazgotin po ranitvah in končno način življenja in poklic. V najrazličnejših in najbolj pisanih kombinacijah teh in drugih činiteljev prihaja vedno do podobne slike. Kri ne odteka več normalno iz prizadetega področja, kopiči se v posameznih predelih in pritiska od znotraj na žile. Ker so te manj odporne se počasi širijo. Ko so se razširile, so zaklopke, če so še sploh ohranjene, še bolj odmaknjene in slabše opravljajo svojo funkcijo, zato je odtok slabši, stene se čedalje močnejše širijo. Tako nastanejo različne oblikovane razširitve žil; enkrat na daljšem odseku, drugič na manjšem v obliki vrečk, nanizane ena nad drugo, tretjič kot drobna mreža itd. Prizadeti pa so lahko vene na površini ali v globini. Našemu opazovanju so seveda povrhu krtice bolj dostopne, pa tudi pogostejše so. V začetku razvoja bolezenskih sprememb ni posebnih težav. Pojavijo se v glavnem čez dan, zaradi pokončne drže človeka. Noga zateče, čez noč pa zopet splahni. Pojavi se hitrejša utrujenost napetost v stopalu in v goleni, žile čedalje bolj nabrekajo. K temu se pridružijo krči. Ko bolezen enkrat začne svojo pot jo skoraj nezadržno nadaljuje, če le ne poseže vmes. Žile se čedalje močnejše širijo in zajemajo tudi prej neprizadete dele, prehrana goleni, stopala ali cele spodnje okončine je čedalje slabša. To se kaže tudi na koži kot zadebelitev, drobne krvavitve,

sprememba v barvi, površno vnetje t. j. golenji ekcem. Pogosto se pojavi vnetje še na žilah, neke vrste sesedanje in zlepljanje krvi na vnetem predelu — tromboflebitis, ki zna biti huda komplikacija krčnih žil. Na nekaterih mestih krtice toliko izbuhnejo navzven, da iz njih začne krvaveti, pridružijo se spremembe na ostalih tkivih, a v končni fazi sledi najneprijetnejša posledica — razvoj golenje razjede.

Obolenje je mogoče pri večini oseb zadržati v razvoju bolezenske slike, omiliti težave in vsekakor preprečiti poznejše nevšečnosti in komplikacije. Osnovno pa je zavedati se da iz majhnih nastanejo velike krčne žile in iz lažjih hudi znaki, ker bolezen, če jo ne začnemo zdraviti nenehno napreduje. Poleg tega mora biti vsak bolnik pripravljen na sodelovanje pri zdravljenju, ki traja domala vse življenje od prvih težav naprej, s krajšimi ali daljšimi presledki brez vsakih motenj. To nedvomno terja veliko potrpežljivost od zdravnika, še več pa od bolnika.

Zdravljenje in preprečevanje posledic mora upoštevati vse tiste činitelje, ki na svoj način vplivajo na nastanek krčnih žil. Ker na prirojene slabosti ne moremo vplivati v zadostni meri, se usmerimo na tiste, ki so nam dostopne. Zdrav način življenja ob zadostnem telesnem gibanju, gojenje športov, pravilno razporejeni in dobro izkoriščeni počitki, posebno v poklicih, ki terjajo daljšo stoji, v nosečnosti itd., pomagajo preprečevati prezgodnje nastajanje krtic. Zdravljenje začnemo čimprej in ga usmerjamo zoper vse činitelje, ki so nam dostopni. Uporabnih metod je več; jemanje zdravil, zdravljenje z injekcijami ali operacijo, oziroma kombinacijo več metod hkrati. Težko je dati prednost neki od teh, kajti vsaka ima prednost v eni in slabost v drugih primerih. Prepustim da o teh odloča zdravnik, bolnik pa naj sledi in izvaja njegove napotke. Od bolnika se terja, da prihaja redno na kontrole, nosi elastične povoje, ki jih snema le ponoči, a nogo povija natanko tako, kot mu je naročeno. Večkrat je potrebno, da bolnik dobi tudi vložke za ploska stopala, oziroma izvaja ortopedske vaje za jačanje stopalnega oboka, izgubi kakšno kilo v telesni teži, ter se izogiba vsega, kar bi sicer oviralo krvni obtok. Nekateri bolniki obupajo v času zdravljenja, ne zavedajoč se posledic, katerim gredo naproti. Uspehi zdravljenja pa ne izostanejo, če se le začne dovolj zgodaj in dovolj dolgo.

Zdravljenje motenj obtoka v spodnjih okončinah je, kot je rečeno, zelo različno. V zadnjem času se je razvil nov način zdravljenja z različnimi preparati, ki jih pa-

cijent zaužije ali uporablja lokalno in ki posegajo v področje mikrocirkulacije. Ti preparati uspešno preprečujejo posledice, ki nastanejo zaradi motenj krvnega obtoka v spodnjih okončinah. Tako so znani preparati divjega kostanja, ki vplivajo na kapilarno steno tako, da zvišujejo kapilarno rezistenco in zmanjšujejo prepustnost kapilar. Dobre uspehe zdravljenja so tudi registrirali pri t. i. kombinirani terapiji. Najboljše so se pokazale kombinacije preparata, ki vsebuje razen tonizirajočih, vasoprotektivnih substanc še komponente, ki stimulirajo obtok in take, ki imajo protivnetno delovanje.

Pri zdravljenju varikoznega simptomnega kompleksa naj bo načelo pacienta, da čim prej začne s terapijo.

Zdravljenje takih bolnikov mora biti dobro organizirano in zahteva od zdravnika, in posebej od pacienta, popolno sodelovanje, seveda, če želimo nekaj doseči. Posebej je važno poudariti zgodnje triažiranje in odkrivanje takih bolnikov, pri katerih so spremembe šele na začetku. Takoj je treba začeti z zdravljenjem in ukrepi, ki naj preprečijo napredovanje bolezni.

Sistematični pregledi delavcev v industriji bi morali biti redni, osebe, ki so ogrožene, pa bi bilo treba pravočasno poklicno preorientirati, kar pomeni za delovno skupnost in prizadetega velik dobiček.

Razumljivo je, da je v vseh primerih bolezni oziroma motenj obtoka v spodnjih okončinah potreben zdravniški pregled in spoštovanje zdravnikovih navodil, ker je samo zdravnik pristojen za reševanje tega problema.

Zamotana, zelo heterogena in še vedno ne raziskana področja prevarikoznega in varikoznega sindroma so problemi, ki jih vse bolj raziskujejo, proučevanje tega medicinskega, hkrati pa tudi socialno-ekonomskega problema današnjega časa terja po vsem civiliziranem svetu ne samo vztrajno in sistematično skupinsko delo strokovnjakov medicine, temveč tudi aktivno sodelovanje bolnika.

V takšno načrtno delo je predvsem vključen vsak zdravnik. Poznanje zgradbe ven in normalnega venskega obtoka zlasti v spodnjih okončinah je temeljno znanje, ki omogoča zdravniku, da prodre globlje v problematiko vzroka in nastanka teh sicer kroničnih stanj. Tedaj začetek zdravljenja ni težak, ker terja **manj porabljenega časa**, daje pa kvalitetnejšo obdelavo bolnika in končno v večini primerov **zelo dobre uspehe zdravljenja**.

Ti nagibi opravičujejo in so hkrati »moto« vsebine tega sestavka, ki v njem želim poudariti po-

membrnost problematike motenj venskega krvnega obtoka v spodnjih ekstremitetah, seznaniti bralca oziroma eventuelnega pacienta o tem zelo pogostnem problemu.

Dr. Ljubo Đorem

Opomba uredništva!

Prispevek pisca s strokovnim člankom je hvalevreden, zlasti še,

ker želi ljudi seznaniti z boleznijo »krčne žile«, kot ji pravimo po domače in ki so, kakor sam pojasnjuje v svojem spremnem pismu, v naši republiki zelo pogoste in predstavljajo hud problem za zdravstveno službo in posebej za paciente.

Po nadaljnjih informacijah pisca, naj bi bilo letošnje leto začetek

organizirane kampanije za ublažitev in zdravljenja te bolezni posebej v naši republiki. V zvezi s tem bo letos kongres za medicino dela mednarodnega pomena in bo ravno ta tema obdelana. Zato je potrebno, da se ne samo zdravniki, ampak tudi celotno prebivalstvo, posebej pa bolniki, čim bolj seznanijo z nastankom in zdravljenjem te bolezni.

1. seja konference osnovnih organizacij sindikata »Merx« Celje

Na občnem zboru izvoljeni člani konference osnovnih organizacij sindikata »MERX« Celje, so se dne 16. 2. 1971 sestali na svoji 1. seji.

Pod 1. točko dnevnega reda so se opravila imenovanja in to:

Konferenci predsedujejo tov. ROJNIK Marjan, ki ga je občni zbor izvolil neposredno.

Tajniške posle bo opravljal tov. GOLAVŠEK Stanko in blagajniške tov. PADEŽNIK Majda.

Nadalje so bile imenovane naslednje komisije in njihovi člani:

Organizacijsko-kadrovska komisija:

predsednik HOZJAN Matko
člana DELAKORDA Ivanka
DROBNE Danilo

Komisija za oddih in rekreacijo:

predsednik: PLETERSKI Ladislav

člani: POCAJT Vojko
SKALE Rafko
KOTNIK Peter
JURKOVŠEK Franc

Komisija za kulturo in izobraževanje:

predsednik: SELIČ Lojze
člana: TAVČAR Jože, ml.
LICHTENEGAR Albert

Komisija za samoupravljanje:

predsednik: GODEC Stanko
člana: TAJNŠEK Mirko
BOŽIČ Stanko

V komisijo DS-a za izrekanje ukrepov se kot predstavniki sindikata, ki so sočasno tudi člani komisije, imenujejo:

Za proizvodnjo dejavnost podjetja tov.

POCAJT Vojko in
LAH Franc

Za dejavnost trgovine na debelo

DELAKORDA Tilčka in
PEŠEC Janez

Ter ostale dejavnosti podjetja

KAMBIČ Vida.

Pod drugo točko dnevnega reda se je obravnaval in sprejel akcijski

program za uresničitev neposrednih nalog konference osnovnih organizacij sindikata »MERX« Celje pri realizaciji političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov. Ta akcijski program je bil že v osnutku obravnavan na občnem zboru, ki je zadolžil konferenco, da ga dopolni skladno s sprejetimi sklepi in mnenji delegatov in ga na svoji prvi seji sprejme. Pred sprejetjem so bili vnešeni v program sprejeti sklepi občnega zbora in se upoštevala sprejemljiva mnenja delegatov.

Akcijski program posredujemo v nadaljevanju vsem članom kolektiva z željo, da se z njim podrobno seznani.

Prepričani smo, da so sprejeta stališča v akcijskem programu odraz

misli skupnih nalog in ciljev, zato pričakujemo od slehernega člana kolektiva, da bo storil vse, da se sprejeti program čimprej realizira.

Pod tretjo točko se je obravnavala problematika:

- delitve dohodka po dejavnostih in delitve osebnih dohodkov. Sprejet je bil sklep da se nepreklicno do 31. 3. 1971 dokončno uredi delitev z veljavnostjo od 1. 1. 1971 dalje.
- Tehnike obračunavanja osebnih dohodkov,
- Samoupravne zakonodaje podjetja,
- Odnosov v podjetju in
- Praznovanje dneva žena.

O navedeni obravnavani problematiki vas bo seznanila vaša osnovna organizacija sindikata.

Stanko Golavšek

Iz zakona o delovnih razmerjih

Člen 71.

(1) Časa kakršnekoli odsotnosti z dela, ki se priznava v delovno dobo, ne sme delovna skupnost odbiti od letnega dopusta, ki ga je delavec določila po splošnih pogo- in merilih.

(2) Če delavec medtem, ko je na letnem dopustu, zbolil, se mu čas dovoljenega bolezenskega dopusta ne všteje v letni dopust.

— Drugi odstavek tega člena se tolmači dobesedno ter striktno velja, da delavec prekine s koriščenjem letnega dopusta, če zbolil ter se mu čas dovoljenega bolezenskega dopusta ne všteje v letni dopust. Delavec nima n. pr. pravice na plačan dopust za primer smrti člana ožje družine, če je v tem času na letnem dopustu ali če je na primer v tistem času državni praznik, ko član ožje družine umre, pa so bili vsi opravljeni izvršeni med prazniki. Prav tako se čas izdrževanja kazni zapora preko mesec dni, odbija od letnega dopusta, ker se odsotnost z dela, ki se ne šteje za delovni staž, odbija od letnega dopusta. Enako se čas, ko je delavec odstranjen iz

delovne organizacije (suspendiran) lahko odbije od letnega dopusta samo v primeru, če se ne prizna v delovni staž.

Po členu 131. Temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju se v zavarovalno dobo zavarovancu ne všteva čas, ki ga je med trajanjem delovnega razmerja ali kakšnega drugega dela prebil več kot 30 dni v posameznem koledarskem letu:

- na neplačanem izrednem dopustu,
- pod suspenzijo, ki je trajala več kot 30 dni, če je delovno razmerje prenehalo z zavarovančevim odpuštitvijo,
- v preiskovalnem zaporu, razen, če je bil postopek ustavljen, zavarovanec oproščen obtožbe obtožba zavržena,
- na prestajanju zaporne kazni, daljše kot 30 dni.

Kot je iz vseh gornjih primerov razvidno, se zavarovancu v zavarovalno dobo, če je med trajanjem delovnega razmerja odsoten, všteva le čas do 30 dni.

Modec Jože, dipl. oec.

Akcijski program

Za uresničitev neposrednih nalog konference osnovnih organizacij sindikata »MERX« Celje pri realizaciji političnih ciljev in nalog slovenskih sindikatov.

Akcijski program opredeljuje naloge, ki jih sprejema občni zbor konference osnovnih organizacij sindikata »MERX« Celje.

Za uresničitev teh nalog so odgovorni:

- Konferenca osnovnih organizacij sindikata s predstavnikom in komisijami.
- Osnovne organizacije sindikata in njihovi izvršilni odbori.

I.

SAMOUPRAVNI PLOŽAJ DELOVNEGA ČLOVEKA

- Uveljavitev XV. ustavnega amandmaja in dosledno uveljavljanje v statutu podjetja napisanih načel v našo vsakodnevno prakso.
- Nadaljno konkretizacijo pravic in dolžnosti organov upravljanja.
- Takojšnjo aktivnost pri snovanju in sprejemanju drugih samoupravnih aktov, zlasti poslovnikov o organizaciji in delu sektorjev in služb, sistematizaciji itd.
- Spolnitev obveščanja v delovni organizaciji od pogovorov s posamezniki, skupinami ali s celotnim kolektivom sektorja do razglasnih desk, pismenih obvestil itd.
- Da bodo vodje delovnih enot (poslovodje, skladiščniki itd.) in vodje sektorjev sproti seznanjali delavce z vsemi vprašanji trgovine, proizvodnje, gospodarjenja, delitve dohodka in osebnih dohodkov, člani samoupravnih organov pa o sprejetih samoupravnih odločitvah.
- Da bodo člani samoupravnih organov pravočasno dobili pismeno gradivo o vprašanih, ki jih bodo obravnavali na seji ter da se bodo člani samoupravnih organov o posameznih vprašanih, ki so na dnevnem redu seje, predhodno pogovorili s člani kolektiva v svoji delovni enoti in pri sklepanju ali odločanju upoštevati njihova mnenja in težnje.

II.

OSEBNI DOHODKI, POLITIKA NAGRAJEVANJA IN ZDRUŽENJA

1. Osební dohodki

Ugotavljamo, da je zaradi visoke stopnje inflacije v zadnjih dveh letih (15%), občutne podražitve pri blagu in storitvah vsakodnevne potrošnje prizadet tisti del delavcev, ki prejema najnižje osebne dohodke.

Zaradi tega postavljamo zahtevo po najnižjem osebnem dohodku v letu 1970 za nekvalificiranega delavca ob polnem delovnem času in 100% doseganju delovnih rezultatov v višini 800,-din.

Za leto 1971 se naj ta najnižji osebni dohodek poveča za ugotovljen porast življenjskih stroškov v letu 1970.

Z uresničevanjem te zahteve bo položaj delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki poboljšan le v toliko, da bodo kompenzirani povečani življenjski stroški.

Osební dohodki morajo rasti skladno z uspehi gospodarjenja in porastom življenjskih stroškov. Nadomestilo za porast življenjskih stroškov se mora povečati za absoluten znesek. Tega določimo tako, da povprečni osebni dohodek delovne organizacije pomnožimo z odstotkom porasta življenjskih stroškov.

2. Nagrajevanje

Dejstvo, da še nismo do kraja uspeli izoblikovati osnov za nagrajevanje po delu v podjetju bomo dajali pobudo:

- na ovrednotenje karakterističnih delovnih mest v podjetju,
- za določitev razpore v nagrajevanju,
- za sankcije zoper ekscese.

3. Združevanje delovnih organizacij

Za našo delovno organizacijo je značilno, da v zadnjih dveh letih ne dosegamo v združevanju, poslovnem sodelovanju, skupnem vlaganju sredstev itd. prejšnjih rezultatov.

Sindikata se bo skupno z organi upravljanja in drugih družbenopolitičnih organizacij zavzel za statutarne ureditve še drugih oblik združenega dela, vključno tudi samostojne organizacije združenega dela kot pravno osebo. Tako bi se dala večja možnost opredelitve za združitev k našemu podjetju tistim delovnim organizacijam, ki se bodo v bližnji prihodnosti združile z enim od velikih podjetij.

III.

SOCIALNA VARNOST DELAVCEV

1. Nadomestilo za čas bolezni

Nadomestilo za čas bolezni je element socialne varnosti delavcev. Zmanjšano nadomestilo za čas bolezni je le vzgojnega pomena in ne sme biti zmanjšano v tolikšni meri, da ogrozi socialni položaj delovnega človeka in da ga odvrača od pravočasnega in učinkovitega zdravljenja. Zlasti v zadnjem času opaža-

mo, da mnogi oboleli delavci za svoje zdravje koristijo svoj redni letni dopust ali pa odlagajo pravočasno zdravljenje, kar ima lahko daleko-sežne posledice.

Zato sindikat zahteva, da nadomestilo za čas bolezni do 30 dni v nobenem primeru ne sme znašati manj kot 70% osebnega dohodka v tekočem letu in ne manj kot 80% za čas bolezni nad 30 dni.

Samoupravni organi podjetja morajo v odstotku izraženo nadomestilo vsako leto valorizirati, tako da je minimalno nadomestilo, ki ga delavec dobi za čas bolezni, enako 70% osebnega dohodka, ki bi ga dobil v tekočem letu.

2. Zdravstveno varstvo delavcev

Da zmanjšamo izostajanje z dela zaradi poškodb in obolenj, bomo usmerili svojo aktivnost v:

Zagotovitev realizacije programa zdravstvenega varstva delavcev, da od strokovnih služb sektorjev, kjer so delovni pogoji slabi, zahtevamo, da takoj pristopijo k izdelavi sanacijskih ukrepov, za izboljšanje delovnih pogojev,

Da vsem zaposlenim se posreduje preko tečajev, seminarjev ali predavanj v podjetju osnovno znanje iz varstva pri delu.

IV.

REKREACIJA IN ODDIH

Da bi poživili rekreacijo in odlih delavcev ter omogočili normalno razvijanje vseh oblik rekreacije, bomo vstrajali:

- da se iz sklada skupne porabe oddvoji sklad za rekreacijo in oddih delavcev,
- da se izplača enkratno letno nadomestilo za rekreacijo in oddih v letu 1971 pred prvomajskimi prazniki, vsem zaposlenim po dosegaj veljavnih merilih, ki so:

Delavci zaposleni pri podjetju nad 5 let	400,— din
Delavci zaposleni pri podjetju do 5 let in učenci	350,— din
Za nezaposlene žene članov kolektiva	200,— din
Za otroke do 14 let starosti in otroke nad 14 let do 23 let starosti predložitvi potrdila o šolanju	150,— din

Polni znesek prispevka za otroke naj prejmejo zaposleni delavci le, če žena ali mož nima zaposlitve, sicer pa polovico zneska, to je 75,— din.

Udeležencem NOV in članom ZB, ki imajo priznано aktivno sodelovanje kot delovno dobo, se naj poveča nadomestilo za enkratni znesek.

Zneski nadomestil se naj povišajo pred izplačilom za % kolikor zneske povišanje cen turističnim storitvam.

- in da se potrebna sredstva namenijo za izvajanje dnevne in tedenske rekreacije in športne

dejavnosti zaposlenih ter za delo družbeno političnih organizacij podjetja.

- Da bo izgradnja oz. finasiranje izgradnje stanovanj sestavni del srednjeročnega programa delovne organizacije.
- Da se izpolnijo oblike finansiranja stanovanjske izgradnje, kjer bodo upoštevane različne finančne možnosti posameznih kategorij koristnikov v uvedbi diferencialnih kreditov. Pri tem pa bomo posvečali posebno pozornost urejanju stanovanjskih razmer tistih delavcev, ki imajo nizke osebne dohodke, velike družine in živijo v težkih socialnih in zdravstvenih razmerah,
- dajemo predlog, da se v podjetju ponovno pregledajo in dopolnijo samoupravni akti, ki urejajo stanovanjska vprašanja.

IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN KULTURA

Nujen pogoj za napredek na kateremkoli torišču dela je znanje, ki tudi postaja vse pomembnejše dejavnik celotnega človekovega delovanja in življenja. Zato se bo sindikat zavzemal:

- da bo podjetje sprejelo pravilnik o izobraževanju delavcev,
- da bo v podjetju ustrezno organizirana kadrovska in izobraževalna služba in da se izvajanje izobraževalnih programov zaupa zunanjim strokovnim organizacijam s tega področja,
- da se dosledno upoštevajo načela zakona o štipendiranju in da bo višina štipendij vsklajena z rasto stroškov za življenje in študije,
- za načrtno izobraževanje za samoupravljanje, ki naj zajame vse

zaposlene s povdankom na novo sprejete mlade delavce,

- da si bodo tisti delavci, ki nimajo osnovne splošne izobrazbe le to v najkrajšem času pridobili, še posebej če je to njihova želja in če je zaključena osnovna šola pogoj za napredovanje v delu oz. za nadaljno strokovno izpopolnjevanje (sistem vspodbujanja in omogočanja),
- da podjetje na najrazličnejše načine vspodbude racionalizatorske in novatorske dejavnosti in da bodo za tako delo dana poleg materialnih tudi moralna priznanja.

Akcijski program sprejet na prvi seji konference osnovnih organizacij sindikata »MERX« Celje se posreduje samoupravnim organom podjetja v obravnavo in sprejetje ustreznih sklepov, ki se bodo nanašali na realizacijo tega programa. Golavšek Stanko

Iz pravilnika o delitvi osebnih dohodkov

Člen 15.

Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov določa 15. členu, da pripada delavcu, če je nad 5 let nepretrgoma pri podjetju dodatek za stalnost. Dodatek za stalnost pripada tudi tistim delavcem, ki so delali v podjetjih, ki so pravni prednik podjetja ter so se združila ali pripojila podjetju.

Glede na dolžino časa pripada delavcu, ki je delal nepretrgoma pri podjetju:

nad 5	do 8 let	... 20 točk
nad 8	do 11 let	... 35 točk
nad 11	do 14 let	... 50 točk
nad 14	do 17 let	... 65 točk
nad 17	do 20 let	... 80 točk
nad 20	do 23 let	... 95 točk
nad 23	do 26 let	... 110 točk
nad 26	do 29 let	... 125 točk
nad 29	do 32 let	... 140 točk
nad 32 let		... 155 točk

Kot je iz tabele razvidno se začne dodatek za stalnost z 20 točkami, poveča pa se delavcu vsaka 3 leta za 15 točk. Pravica do dodatka za stalnost se ugotavlja z odločbo, to je z redno odločbo, ki jo delavec dobi z ocenitvijo delovnega mesta, ali po potrebi s posebno odločbo o dodatku za stalnost. Pravica do dodatka ali pravica do povišanja pripada delavcu od 1. naslednjega meseca, ko je dopolnil po gornji tabeli zahtevano delovno dobo pri podjetju.

O izpolnitvi pogojev za dodatek na stalnost vodi za vse upravičene v vsakem letu personalni oddelek, ter je zaradi tega nujno, da se vsak delavec — upravičenec zanima, če je v seznamu, kolikor odločbe do

zadnjega v mesecu, ko je upravičenec postal, ne bi prejel.

Zelo važno je, da delavec pravočasno dobi odločbo o dodatku za stalnost, ker je le na ta način možno točno obračunati osebne dohodke ter vsako plačevanje za nazaj pomeni močno pri obračunu OD ali celo prizadetost drugih delavcev.

- Vsaka prekinitve delovnega razmerja po volji delavca ali po krivdi (zapor) ima za posledico tudi prekinitve upravičenosti do dodatka za stalnost.

Člen 17.

Člen 17. Pravilnika o delitvi dohodkov:

Točke iz 15. člena tega pravilnika se prištejejo k skupnemu številu točk analitične ocene za delovno mesto, ki ga delavec zaseda in se obračunajo po doseženi vrednosti točke.

- Obračun dodatka po zgornjem določilu se vrši za vse organizacijske enote, razen za obrate proizvodnega sektorja. Vsak delavec ima izračunan urni koeficient — število točk na uro na bazi skupnih točk, to je z dodatkom za stalnost.

Primer:

Delavec je ocenjen s 500 točkami, dodatek za stalnost ima 50 točk. Urni koeficient si izračuna tako, da si sešteje točke ocenitve s točkami dodatka, to je 550 točk in deli to vsoto s 182 urami. Tako dobi, koliko točk ima na uro, to je v tem primeru 3,022 točke.

V proizvodnih obratih dobi de-

lavec obračunan dodatek za stalnost izven kvote po startni vrednosti točke, to je v I. polletju sedaj po 1,80 din, v II. polletju pa 2,00 din. Tak način izračuna je bil sprejet zaradi tega, ker so vrednostni normativi od količine proizvodov stalni, struktura delavcev pa je v različnih obratih različna. V nekaterih obratih je več delavcev z dodatkom, v drugih manj, ali pri delu nad redni delovni čas dela več delavcev z dodatkom ali manj, kar bi pa pri drugačnem obračunu pomenilo prizadetost, če bi delalo več takih delavcev, ki bi imeli dodatek.

MERX KAVA
osvežuje

Poseben obračun velja za šoferje pri Poslovnici 3 — Agropromet, kjer se dodatek obračunava le takrat, če dela šofer v režiji in ob obračunavanju nadomestil, sicer pa je dodatek vključen v tarifno postavko na bazi povprečne ocene delovnega mesta šoferja — 600 točk.

Dodatek za stalnost je važna kategorija v delitvi osebnih dohodkov v podjetju, saj omogoča delno diferencializacijo delavcev ob pogoju, da delavci z večjim stažem, to je z večjo izkušnostjo tudi več doprinesejo k uspehom podjetja.

MODEC Jože dipl. oec.

PREGLED

najvažnejših sklepov organov upravljanja podjetja

Zaradi izteka mandatne dobe generalnemu direktorju in drugim vodilnim delavcem podjetja, je delavski svet na 2. redni seji, dne 29. 10. 1970 sklenil, da se ta delovna mesta razpišejo.

Razpis je bil objavljen v časopisu DELO dne 2. 12. 1970 in je prijavitni rok potekel dne 17. 2. 1971.

Na 3. redni seji, dne 8. 1. 1971 je delavski svet obravnaval poročilo in predlog razpisne komisije, za imenovanje generalnega direktorja. Ker se na to delovno mesto ni javil noben kandidat, dosedanji generalni direktor pa je kandidiranje odložil do 30. 6. 1971, je delavski svet po opravljenem glasovanju soglasno

i m e n o v a l

tov. FRANCA PETAUERJA, za vršilca dolžnosti generalnega direktorja podjetja, do dokončne zasedbe tega delovnega po ponovnem razpisu, ki mora biti objavljen v ustreznem roku pred 30. 6. 1971.

Obravnavajoč predloge razpisne komisije, o imenovanju direktorjev sektorjev in služb, po razpisu z dne 2. 12. 1970, je delavski svet ugotovil utemeljenost predlogov in soglasno sklenil, da se imenuje:

Tov. RUPERT PIRHER, dosedanji direktor komercialnega sektorja, za vršilca dolžnosti direktorja tega sektorja.

Tov. LADISLAV PLETESKI, dosedanji direktor proizvodnega sektorja, za vršilca dolžnosti direktorja tega sektorja.

Tov. JOŽE BRUMEN, dosedanji direktor tehnično tehnoloških služb, za vršilca dolžnosti direktorja teh služb.

Tov. MARTIN ZUPANC, za direktorja sektorja transporta in pomožnih obratov.

Tov. VITOMIR DOLINŠEK, za direktorja gospodarsko računskega sektorja.

Tov. JOŽE MODEC, za direktorja splošnega sektorja.

Tov. DRAGO PISTOTNIK, za direktorja prodaje na drobno z obročastimi centrom Ravne na Koroškem.

Tov. STANKO GOLAVŠEK, za direktorja kontrolno industrijske službe.

Imenovanje vršilca dolžnosti direktorja sektorja, oz. službe velja za dobo enega leta, računajoč od 9. 1. 1971 dalje.

Ker se na razpisano delovno mesto direktorja sektorja za program in razvoj ni prijavil noben kandidat, je delavski svet sklenil, da se to delovno mesto ponovno razpiše.

Na tej seji je delavski svet potrdil sklepe kolegijskega izvršilnega organa, ki jih je leta sprejel na 1., 6. in 7. redni seji v zvezi s priznavanjem nove kilometrine, določitvi minimalne vrednosti točke in obračunom osebnih dohodkov, izplačilom draginjskega dodatka delavcem in učencem ter novoletno obdaritvijo šolskih otrok in upokoencev.

Odobril je nadalje, da se prodaja bencinska črpalka v Šoštanju in ukine poslovalnica »Savica« v Celju zaradi sporazuma, sklenjenega z Ljubljansko banko, kateri pod določenimi pogoji odstopamo navedeni poslovni lokal.

Ker je bilo naše podjetje izbrano, da predlaga kandidata za sodnika-porotnika Višjega gospodarskega sodišča v Ljubljani, za področje notranje trgovine, se je delavski svet soglasno odločil za tov. STANKA GODECA, šefa področja prodaje na drobno 2, Celje.

Svet sektorja prodaje na drobno je predložil v potrditev kriterije za priznavanje kala v samopostrežnih in klasičnih trgovinah, trgovinah z mešanim blagom, prodajalnah industrijskega blaga in v specializiranih prodajalnah sadja in zelenjave. Delavski svet predlaganih kriterijev ni odobril, ker niso dovolj precizno obdelani in so določila preveč splošna. Sklenil je, da se kalo do nadaljnjega obračunava po starih kriterijih, dokler ne bodo osvojena nova, preverjena in strokovno dognana merila.

Predmet obširne debate je bil predlog direktorja gospodarsko računskega sektorja, tov. Dolinška, da se nabavijo mehanografski stroji srednje stopnje, sistema NIXDORF. Delavski svet je po podrobni obrazložitvi predloga, ko je dobil zagotovilo, da bodo stroji povsem ustrezali sedanjemu obsegu poslovanja in da razmeroma visoka investicija ne bo vplivala na nivo osebnih dohodkov, odobril nakup omenjenih mehanografskih strojev.

Od zadev, ki jih je obravnaval kolegijski izvršilni organ, velja član kolektiva seznaniti s programom štipendiranja v šolskem letu 1970/71, ki ga je KIO sprejel na 9. redni seji, dne 18. januarja t. l.

V programu so predvidene:

- 3 štipendije za študij na biološki fakulteti — smer živilske tehnologije,
- 3 štipendije za študij na Visoki ekon. komerc. šoli,
- 3 štipendije za I. stopnjo študija na Visoki ekon. komerc. šoli,

- 1 štipendija za študij na pravni fakulteti,
 - 6 štipendij za dijake 3. in 4. letnika ESS,
 - 1 štipendija za študij na filozofski fakulteti, smer turizma in gostinstva,
 - 2 štipendiji za šolanje na hotelski šoli,
 - 1 štipendija za šolanje na STŠ — elektro oddelek,
 - 1 štipendija za šolanje na višji šoli za kozmetičarke.
- V okviru tega programa je KIO že odobril izplačilo štipendije naslednjim prosilcem:
- ALENKI ŽLIČAR, JANEZU MAROVITU in ZVONETU KOLENCU, za študij na biotehnični fakulteti,
 - ANDREJU SOKLIČU, za študij na pravni fakulteti,
 - ERNI PODERGAJS, CVETKI OBBREZ, DARKU DELAKORDI in VANDI PRAŠNIKAR, za šolanje na ESS,
 - SILVU JAMNIKU in VERDNIKU, za šolanje na hotelski šoli,
 - ANDRENSKOVI, za šolanje na Višji šoli za kozmetičarke.
- Štipendije, za katere še ni kandidatov, bodo ponovno razpisane.

Glede višine štipendij je KIO sklenil, da se prizna:

dijakom srednjih šol, ki stanujejo doma	Din 200.—
dijakom srednjih šol, če bivajo izven domačega kraja	Din 350.—
študentom visokih in višjih šol pa	Din 500.—

s tem, da se štipendistom prizna dodatek za učni uspeh in sicer: Din 90.— za odlično, Din 70.— za prav dobro in Din 50.— za dobro oceno.

Za podelitev štipendije pa velja še pogoj, da dohodki v družini prosilca ne presegajo Din 1.000.— po družinskem članu. Pri kandidatih deficitarnih poklicev, z višjo in visokošolsko izobrazbo, je dopustna izjema in se lahko ta pogoj ustrezno omili.

Urejeno je vprašanje stroškov šolanja učencev — tudi učencev v trgovini — ki obiskujejo šolo izven Celja, tako, da se jim od 1. 1. 1971 plačajo vsi stroški šolanja (v višini internatskih stroškov) in polovična mesečna nagrada.

Učenci, ki ponavljajo razred pa so upravičeni le do nagrade, dokler so na praktičnem delu. Te nagrade znašajo:

v 1. letu učenja	Din 142.—
v 2. letu učenja	Din 174.—
v 3. letu učenja	Din 214.—

Od 1. 1. 1971 dalje se prizna pripravnikom osebni dohodek po doseženi vrednosti točke v mesecu in sicer:

prilavnikom s srednjo šolo na osnovi	450 točk,
prilavnikom z višjo šolo na osnovi	500 točk,
prilavnikom z visoko šolo na osnovi	600 točk.

Način nagrajevanja pripravnikov po periodičnih ocenah ostane neizpremenjen.

KIO je odobril tov. MILANU GOVEKU in MILANU KOLŠKU udeležbo na aranžerskem tečaju v Ljubljani, tov. CVETU KOLENCU pa udeležbo na seminarju za predsednike delavskih svetov in stroške v zvezi s tem.

Osvojen je predlog komisije za kadre, da se razpiše naslednja izpraznjena delovna mesta poslovojdj, oz. obratovodij:

obratovodje Pekarne Štore, poslovojdje SP »Rimski dvor« v Celju, vodje skladišča v Slovenjem Gradcu, in upravnika hotela »Merx«, v Celju.

Na predlog direktorja prodaje na drobno je KIO odobril 5 dnevno strokovno ekskurzijo v Švico, za šefe področij prodaje na drobno in dvodnevno ekskurzijo v München, za poslovojdje marketov in večjih trgovin z industrijskim blagom.

Na 10. redni seji, dne 8. februarja t.l. je KIO obravnaval predloge sprememb in dopolnitev statuta podjetja. Sklenil je, da se predlogi sprememb in dopolnitev statuta razumnože in razpošljejo kolektivom poslovnih enot, da o njih razpravljajo in dajo nanje svoje pripombe.

Obravnavajoč predloge sprememb analitične ocene nekaterih delovnih mest, je KIO sklenil, da se od 1. 1. 1971 dalje, dokler ne bo dokončno vsklajena in sprejeta analitična ocena delovnih mest, obračunavajo osebni dohodki

— mojstru hladilnih naprav na osnovi	850 točk
— mizarskemu mojstru na osnovi	700 točk
— električarju I na osnovi	650 točk
— ključavničarju I na osnovi	600 točk
— električarju na osnovi	600 točk
— strojnemu ključavničarju I na osnovi	600 točk
— šefu embalarne na osnovi	1150 točk
— šefu pekarn na osnovi	1150 točk
— vodju nabave na osnovi	1150 točk
— vodju prodaje na osnovi	1150 točk
— obratovodju pekarn ADA na osnovi	850 točk
— tajniku organov upravljanja na osnovi	1000 točk
— referentu za del. razmerja na osnovi	820 točk
— kem. tehniku na osnovi	700 točk
— laborantu na osnovi	700 točk
— obratnemu električarju na osnovi	700 točk
— poslovojdji Doma železarjev na osnovi	1000 točk

Poslovalnici MM Sevnica je povišan odstotek za izračun osebnih dohodkov od 4,6 % na 5 %.

KIO je razpravljajal o predlogih za razporeditve in imenovanja vodstvenih delavcev ter odločil, da se tov. ANGELA TRATNIK, trg. pom. v poslovalnici Selnica, s 1. 2. razporedi v poslovalnico Ruše in imenuje za v.d. poslovojdje te prodajalne, tov. IVANKA MIKŠE, sedaj trg. pom. v MM Laško, s 1. 3. 1971 imenuje za v.d. poslovojdje trgovine REČICA nad Laškim,

tov. POLDE LAZNIK, sedaj poslovojdja v Rečici, s 1. 3. 1971 razporedi v istem svojstvu v poslovalnico TEKSTIL Laško, tov. ERNA NEMEC, poslovojdja trgovine Gračnica, s 1. 3. 1971 razporedi na del. mesto poslovojdje tehničnega oddelka MM Rimske Toplice,

tov. KARL ZUPAN, sedaj poslovojdja tehn. oddelka MM Rimske Toplice, s 1. 3. 1971 razporedi na

delovno mesto poslovojdje poslovalnice Gračnica,

tov. MARIJA METLIČAR, imenuje za v.d. poslovojdje poslovalnice »Rimski dvor« v Celju,

tov. RENATA VIPOTNI, imenuje za v.d. poslovojdje poslovalnice »Tekstil«, Celje in

tov. JOŽICA ŠKORJANC imenuje za v.d. poslovojdje poslovalnice »Hruška«, Celje.

Poleg navedenih sklepov velja še pripomniti, da je KIO odobril odpis dveh neuporabnih tovornih avtomobilov, ki sta bila prodana kot odpadni material. Za potrebe kurirske službe je odobrena nabava motornega kolesa Pony-express.

Izjemoma je organ upravljanja odobril znesek 500.— din kot prispevek za gradnjo spomenika NOV v Brežicah, v istem znesku pa tudi dodatno podporo družini umrlega člana kolektiva, tov. Franca Čokelca.

Franjo Šarlah

Iz personalne službe

Meseca januarja 1971 so se zaposlili:

ROJSTVA

1. Štravs Jože, delavec v skladišču žitaric,
2. Jazbec Stanislav, šofer C kategorije, Krško,
3. Gerzina Franc, delavec, skladišče žitaric,
4. Möderndorfer Vinko, kurir, splošni sektor,
5. Doler Nada, trgovska delavka, E-notnost,
6. Brčinič Stjepan, delavec, Silos,
7. Zličar Janko, avtomehanik II, mehanična delavnica,
8. Vrtačnik Vladislav, delavec, Mlin,
9. Borovšek Branko, delavec, embalarica.

V istem času so odšli:

1. Šikovec Idi, delavki v pekarni Zagorje je prenehalo delov. razmerje s privolitvijo delavca.
2. Hočevar Anton, delavec v pekarni Zagorje, s privolitvijo,
3. Ošo Milan, direktor kontrolne službe, zaradi upokojitve,
4. Crnkovič Slavko, mat. knjigovodja, v RGS, po pogodbi,
5. Jesenko Jože, delavec v embalarici, s privolitvijo,
6. Jezernik Just, poslovojdji v SP Rimski dvor, zaradi inv. upok.,
7. Lipar Anton, delavec v poslovalnici 3, zaradi samovoljne zapustitve dela,
8. Oman Jožici, trgovski delavki v Tekstil na L.J. c. s privolitvijo,
9. Plevnik Karl, delavec-spremljevalec, v sklad. Sl. Grad. s privolitvijo,
10. Čokle Francu, šoferju v Laškem, zaradi smrti,
11. Ržišnik Stanki, delavki-spremljevalki v pek. Zagorje, s privolitvijo.

Utrankar Marjanu in Mariji, Pavlinc Silvi in Silvestru, Mihela Branku in Prajndl Mirku so se rodile hčerkice, Turin Leopoldu in Mileni, Alimanovič Dževadu in Romani Černec so se rodili sinovi.

Čestitamo!

POROKE

Zakonsko zvezo so sklenili: Vudler Gizela por. FIJAVŽ, K. Kovič Rozika, por. STABUS, Daks Terezija por. VERONIK, Hliš Anica por. ZAJC in RAMŠAK Ferdo ter BLATNIK Franc.

Kolektiv želi vsem novoporočencem mnogo sreče in osebnega zadovoljstva.

MERX VESTNIK

Urejuje uredniški odbor: Franjo Šarlah, Slavica Perme, Cveto Kolenc, Edo Steblovnik, Stanko Golavšek. — Odgovorni urednik Ladislav Čmer, dipl. iur. — Izhaja mesečno.

Tisk: Papirkonfekcija, obrat Valvasorjeva tiskarna, Krško

Naklada 2.000 izvodov.